

JAVNI POZIV ZA DODJELU SREDSTAVA ZA POTICANJE KOMPLEMENTARNIH DJELATNOSTI U 2020. GODINI

Obrazloženje umjetničkih savjetnika za komplementarne djelatnosti

Na Javni poziv za dodjelu sredstava za poticanje komplementarnih djelatnosti u 2020. godini pristiglo je **428 prijava** u sljedećim kategorijama: djelatnosti razvijanja audiovizualne kulture; filmski festivali i druge audiovizualne manifestacije; izdavaštvo u području audiovizualnih djelatnosti; programi audiovizualnih udruga i organizacija; programi promocije i prodaje hrvatskih audiovizualnih djela; programi stručnog usavršavanja i/ili edukacije; programi proučavanja i kritičkog vrednovanja audiovizualnih djelatnosti; programi zaštite audiovizualne baštine, uključujući kinotečnu djelatnost; i ostali programi. Za dvije prijave ustanovljeno je da ne pripadaju u programsko područje komplementarnih djelatnosti, a jedna prijava nije se razmatrala jer je bila nepotpuna.

Savjetnici za komplementarne djelatnosti, Mirna Belina, Dušan Gačić i Slaven Zečević, za financijsku podršku preporučuju **297 programa** u ukupnom iznosu od **11.999.800 kuna**.

U postupku procjenjivanja prijava savjetnici su se vodili nizom kriterija koji su se uglavnom odnosili na kvalitetu programa i zaokruženost prijave (posebice financijski i strateški plan), lokalnu i nacionalnu važnost programa i kontinuitet odvijanja projekta, s time da se posebna pozornost posvećivala audiovizualnoj edukaciji i razvoju audiovizualne kulture.

Osnovni kriteriji procjene bili su:

- **kvaliteta, izvedivost i održivost programa**; predloženi su programi koji imaju konkretne i realne strateške planove u umjetničkom, organizacijskom i financijskom smislu; programi koji vode računa o vidljivosti i dostupnosti njihova projekta za profesionalce i javnost; programi koji zaokruženo i jasno komuniciraju svoje planove u prijavi; programe koje izvršavaju iskusni, educirani timovi; programi koji podižu ljestvicu izvrsnosti u svome sektoru; programi koji pokazuju tendenciju prema umrežavanju i lokalnom ili međunarodnom partnerstvu;
- **važnost programa** za lokalne zajednice, ali i važnost na državnoj razini, te međunarodna prepoznatljivost projekata;
- **strateška usmjerenost projekta na budućnost**; predloženi su višegodišnji programi koji opravdavaju nastavak financiranja svojom kvalitetom, sustavnošću i javnom važnosti (jednokratna događanja predložena su iznimno, a i tad s relativno niskim iznosima);
- kod projekata koji su prvi put predloženi za sufinanciranje savjetnike je zanimala **specifičnost projekta i doprinos raznovrsnosti audiovizualnih sadržaja lokalno (ili nacionalno)**;
- savjetnici su posebnu pozornost posvećivali projektima koji nude različite aspekte **audiovizualne edukacije – posebice djece i mladih**.

Primjećuje se nastavak pojava inicijativa koje se odnose na lokalne manifestacije i programe usmjerene na djecu, mlade i građane treće životne dobi. Prednost pri prijedlozima za sufinanciranje davala se programima koji se nalaze u sredinama u kojima je filmska kultura zapostavljena ili nepostojeća. Savjetnici od 2017. godine napominju da je pri provedbi tih programa nužna bolja povezanost s nadležnim institucijama i uključivanje stručnjaka u

konceptualizaciju projekata i izvedbu.

Na ovogodišnji se Javni poziv, kao i prethodnih godina, prijavilo mnogo obrazovnih programa za učenike srednjih i osnovnih škola, ali i za školske profesore. Umjetnički savjetnici prepoznaju potrebu za takvim programima jer ona proizlazi iz nerazvijenoga pristupa medijskoj kulturi u nacionalnom kurikulumu i redovitoj nastavi. Medijska edukacija slabo je zastupljena na profesorskim/nastavničkim studijima (a kad i jest, prilično je zastarjela), a zatim posljedično i u samoj nastavi. Trebalo bi imati na umu da Javni poziv za komplementarne djelatnosti ne bi trebao biti dominantan oblik medijskog obrazovanja, već nadopuna postojećega, što trenutačno nije slučaj.

Audiovizualno obrazovanje ključna je točka razvoja sektora. Umjetnički savjetnici i ove godine naglašavaju nužnost za snažnijim otvaranjem komunikacijskih kanala između Ministarstva kulture, Ministarstva znanosti i obrazovanja i Hrvatskog audiovizualnog centra oko tih pitanja kako bi se postigao veći napredak u području audiovizualnog obrazovanja.

Kao i svake godine, u svim kategorijama utvrđeni su prioritetni programi za koje su predložene i najviše potpore. Riječ je o programima od iznimne ili visoke vrijednosti, koje možemo držati temeljnim za očuvanje i razvoj audiovizualnog stvaralaštva u Hrvatskoj, odnosno o programima velike regionalne ili lokalne važnosti, ili pak onima koji su važni za razvoj pojedinih djelatnosti ili žanrova. Neke od njih navodimo u nastavku.

U kategoriji Djelatnosti razvijanja audiovizualne kulture savjetnici su posebnu pažnju posvetili umjetničkim i nezavisnim kinima u većim urbanim središtima, kojima su predložene različite potpore s obzirom na kvalitetu i važnost predloženog programa, ali i na financijsku strukturu programa i veličinu publike. Ove godine u ovoj kategoriji izostala je, očekivano, prijava za Kino Europa u Zagrebu. Od predloženih programa možemo izdvojiti filmske programe Art-kina Croatia (Rijeka), filmske programe Kina Tuškanac, koje vodi Hrvatski filmski savez (Zagreb), Centar za kulturu i cjeloživotno obrazovanje Zlatna vrata (Split), Kino Urania (Osijek) i Dokukino (Zagreb). Kao važni prepoznati su i redoviti prikazivački programi u Bjelovaru, Daruvaru, Dubrovniku, Pakracu, Samoboru, Varaždinu, Velikoj Gorici itd. Napominjemo da dio kina diljem Hrvatske svoj repertoarni program temelji na komercijalnoj kinematografiji, što Hrvatski audiovizualni centar ne smatra prioritetom pri sufinanciranju. Stoga su prijedlozi potpore određenim kinima prilagođeni u skladu s predloženim programima. Putujući projekt Kino Mediteran i dalje uzorno izvršava i širi planove te je i ove godine predložen za potporu. Ističu se i kontinuirani obrazovni programi i radionice Kinokluba Zagreb, Kino kluba Split i udruga Restart i Blank. U programu radionica vrlo je aktivna i Pulska filmska tvornica te Kino klub Karlovac. Od raznih programa za djecu i mlade naglašavamo važnost programa udruge Djeca susreću umjetnost i Bacača sjenki.

Prijedlozi za sufinanciranje u kategoriji Filmskih festivala i drugih audiovizualnih manifestacija najviša su proračunska stavka u okviru komplementarnih djelatnosti – 5.551.000 kn, što iznosi 46 % od ukupnog iznosa ovogodišnje potpore. Kao najvažniji nacionalni festivali značajnoga međunarodnog ugleda i dalje su predloženi Animafest Zagreb, Motovun Film Festival, ZagrebDox, Zagreb Film Festival, Vukovar Film Festival i 25 FPS, dakle, najveći hrvatski međunarodni festivali animiranog, dokumentarnog, eksperimentalnog i igranog filma. Slijede ih specijalizirani festivali poput Dana hrvatskog filma, Festivala mediteranskog filma u Splitu, Splitskog filmskog festivala, Human Rights

Film Festivala (Zagreb, Rijeka) i Subversive Film Festivala (Zagreb) te drugi festivali regionalnog značaja kao što su međunarodni Four River Film Festival (Karlovac) i Liburnia Film Festival (Opatija). Valja izdvojiti i festivale specifičnog formata ili usmjerenja kao što su Festival tolerancije, Filmske mutacije, Fantastic Zagreb Film Festival, Festival VoxFeminae u Zagrebu, Supertoon u Šibeniku i DOKUart u Bjelovaru. Tu naglašavamo i prijedlog za nastavak sufinanciranja međunarodnog festivala kreatora videoigara i konferencije Reboot Develop Blue (Dubrovnik). Ostale prijave u ovoj kategoriji lokalno su orijentirani festivali, odnosno filmske revije, od kojih treba izdvojiti tri nacionalne revije u organizaciji Hrvatskoga filmskog saveza: Reviju hrvatskoga filmskog stvaralaštva, Filmsku reviju mladeži i Reviju hrvatskog filmskog stvaralaštva djece.

Ističemo prijedlog za povećanje potpore kod nekih od spomenutih najznačajnijih nacionalnih međunarodnih festivala, prije svega jer i dalje ispunjavaju ulogu prikazivača suvremenog umjetničkog filmskog programa u velikim hrvatskim gradovima s tek jednim ili bez art kina i jer filmove koje dovode na festival zatim nastavljaju prikazivati širom države.

Napominjemo čitatelji(ca)ma ovoga racionala da festivali nerijetko posebno prijavljuju profesionalne edukacijske programe te da za detektiranje pune potpore određenome festivalu treba uzeti u obzir i prijave iz kategorije programa stručnog usavršavanja i edukacije.

Također, moramo napomenuti da su mnogi izdaci poput smještaja ili cateringa znatno poskupjeli te da ih ova korekcija prijedloga potpore kod najvećih nacionalnih festivala – festivala s najviše međunarodnih i domaćih gostiju – pokušava uzeti u obzir.

U kategoriji Izdavaštvo u području audiovizualnih djelatnosti najviši prijedlog za potporu tradicionalno je dodijeljen filmološkom časopisu *Hrvatski filmski ljetopis*. U području elektroničkih publikacija ili internetskih portala tek se nekoliko platformi bavi ozbiljnim i kontinuiranim kritičarskim i istraživačkim radom poput npr. Kinemaskopa (Kulturpunkt), stranice Dokumentarni.net ili stranice portala Vox.Feminae, kojima predlažemo nastavak potpore sufinanciranja. Ističemo i prijedlog potpore za nekoliko filmološki relevantnih prijevoda poput *Prostora prikazivanja* Vivian Sobchack (Hangar 7 d.o.o.) ili *Uvoda u dokumentarni film* Billa Nicholisa (HFS). Kao i uvijek, zdušno podupiremo objavljivanje domaće filmološke literature i za sufinanciranje predlažemo knjigu Hrvoja Turkovića (ADU), publikaciju o Ivanu Ladislavu Galetu, monografiju Vatroslava Mimice (HFS), drugu zbirku tekstova Nenada Polimca (Novi Gordogan) i knjigu o Dušanu Vukotiću (Udruga Dušan Vukotić).

U kategoriji Programi audiovizualnih udruga i organizacija umjetnički savjetnici prepoznaju važnost kontinuiranog djelovanja strukovnih udruga u području filma, ali i neprofесиjskih filmskih i videoudruga te njihove krovne organizacije, Hrvatskoga filmskog saveza.

Kontinuitet kvalitete rada tih organizacija smatramo važnim aspektom razvoja cjelokupnog audiovizualnog sektora i važnim doprinosom stručnom razvoju filmskih radnika i radnica, kao i širenju znanja izvan užih strukovnih krugova. Treba istaknuti i prijedlog podrške niza manjih udruga čija redovita godišnja djelatnost podrazumijeva ponajprije radioničku i edukativnu djelatnost. Navodimo neke od najznačajnijih udruga: Hrvatsko društvo filmskih djelatnika, Društvo hrvatskih filmskih redatelja, Hrvatska udruga producenata, Hrvatska udruga filmskih snimatelja, Hrvatska mreža nezavisnih kinoprikazivača, Hrvatsko društvo filmskih kritičara i Savez scenarista i pisaca izvedbenih djela.

U kategoriji Programi promocije i prodaje hrvatskih audiovizualnih djela najviše je sufinanciranje predloženo za kontinuirani program distribucije i promocije uglavnom

domaćih animiranih i eksperimentalnih filmova (Bonobostudio d.o.o.), program KineDok udruge Restart i festivalsku distribuciju Ustanove Zagreb film. Po prvi put se predlaže financiranje internetske platforme Croatian.Film (UO Zagreb Film Festival), odnosno besplatne internetske baze hrvatskog (kratkometražnog) filma.

U kategoriji Programi stručnog usavršavanja i/ili edukacije prepoznata je nužnost daljnje kontinuiranog rada na edukaciji nastavnika/ica, voditelja/ica klubova i samostalnih autora i autorica kroz Školu medijske kulture "Dr. Ante Peterlić" Hrvatskoga filmskog saveza. Umjetnički savjetnici izdvajaju kao pozitivne primjere programa s kontinuiranim razvojem Restartov Laboratorij, scenarističku platformu Palunko u organizaciji Hrvatskoga filmskog saveza i scenaristički program "Branko Bauer" Društva hrvatskih filmskih redatelja. U ovoj kategoriji prijavljuju se i programi namijenjeni profesionalcima tijekom već navedenih najvećih domaćih filmskih festivala. Spominjemo prijedlog nastavka sufinanciranja profesionalnih platformi kao što su ZagrebDox Pro i ZFF Industrija, a zatim i radionica Discovery filma (organizator Vukovar Film Festivala), program industrije Festivala mediteranskog filma Split, Animafest PRO (Hulahop d.o.o.), Kampus Motovun i Europski žanrovski forum (uz Fantastic Zagreb Film Festival) i sl. Po prvi put je za sufinanciranje predložen pitching forum *Circle – Women Doc Accelerator* (modul 2) u organizaciji Sekvence d.o.o., program osnaživanja žena u dokumentarnom filmu, koji će se odvijati tijekom Liburnia Film Festivala. Prvi put je za potporu predloženo i trodnevno događanje namijenjeno profesionalcima iz televizijske industrije, NEM Zagreb. Prepoznati su i programi razmjene i edukacije u specifičnim filmskim područjima kao što su ASIFA-in Anidok i 11. međunarodna radionica animiranog filma u organizaciji Ustanove Zagreb film.

U kategoriji Proučavanje i kritičko vrednovanje audiovizualnih djelatnosti umjetnički savjetnici pozdravljaju istraživačke projekte i kustoske programe. Uz prijedloge potpore redovitim programima poput Restartova *Masterclassa* i Vizualnog kolegija Multimedijalnog instituta, ističe se i prijedlog potpore udruzi Jučer, danas, sutra za izdavanje ploče "Zvuk hrvatskog filma – Zagrebačka škola animiranog filma".

U kategoriji Zaštita audiovizualne baštine uključujući kinotečnu djelatnost prepoznaje se važnost redovitog održavanja filmskog i video arhiva Hrvatskoga filmskog saveza. Umjetnički savjetnici cijene napore da se digitalizira što veći dio hrvatske filmske baštine iz raznih arhiva. I dalje napominjemo da se posebna pažnja mora posvetiti dostupnosti građe nakon digitalizacije za istraživače i širu javnost. Kao i prethodne godine, umjetnički savjetnici žele posebno naglasiti da su za godišnji plan zaštite i restauracije audiovizualnoga gradiva Hrvatskoga državnog arhiva – Hrvatske kinoteke osigurana zasebna sredstva izvan programskih sredstava za komplementarne djelatnosti.

Naglašavamo ponovno nekoliko problema koje smo napomenuli i u uvodu ovoga objašnjenja, a to su održivost komplementarnih djelatnosti i nesustavni pristup zanemarenoj medijskoj pismenosti u okviru (visoko)školskog obrazovanja u RH. Manjak sustavnog obrazovanja iz jezika medija, gledanja i analize filmova i svih ostalih slika oko nas u obrazovnom sustavu donosi na natječaj HAVC-a niz nesustavnih, raštrkanih i nejednako kvalitetnih inicijativa koje žele obrazovati nastavnike i učenike. Kratko i jasno, bez sustavnog pristupa tom problemu ne možemo očekivati poboljšanje medijske pismenosti u Hrvatskoj.

Činjenica da raste broj prijave na Javni poziv komplementarne djelatnosti, a iznos koji se osigurava ostaje u istim okvirima, također nije riješena.

Nažalost, dio prijavitelja i dalje cijelu financijsku konstrukciju prijavljenog projekta temelji isključivo na potpori Hrvatskog audiovizualnog centra, što je, smatramo, neodrživo.

Prestanak rada kina Europa ove godine ostavio je, između ostalog, pod upitnikom repertoarni program suvremenog umjetničkog, odnosno nekomercijalnog filma u gradu Zagrebu. Pitanje filmske obrazovanosti i kulture tako se još dodatno zakompliciralo jer je kino donosilo ne samo programe suvremenog filma nego i razne edukacijske programe za mlađe i starije, a funkcioniralo je i kao središte velikoga dijela filmskih festivala. Činjenica da je Zagreb izgubio veliku kinodvoranu u središtu grada događaj je s nesagledivim posljedicama za filmsku kulturu u glavnome gradu Republike Hrvatske. Još je tragičnija činjenica da je budućnost toga prostora posve nepoznata te da trenutačno stoji prazan bez naznake obnove ili ponovnog otvaranja

Napominjemo i neriješen status, odnosno nepostojanje samostalne institucije Hrvatske kinoteke, unatoč tomu što je njezino osamostaljivanje od Hrvatskoga državnog arhiva, odnosno osnivanje ostalo **jedini neostvaren cilj** prvoga *Nacionalnog programa promicanja audiovizualnog stvaralaštva*, a i ponovljeno je kao neposredni provedbeni cilj do 2021. u novom *Nacionalnom programu promicanja audiovizualnog stvaralaštva 2017.–2021.*"

Umjetnički savjetnici za komplementarne djelatnosti

Mirna Belina
Dušan Gačić
Slaven Zečević